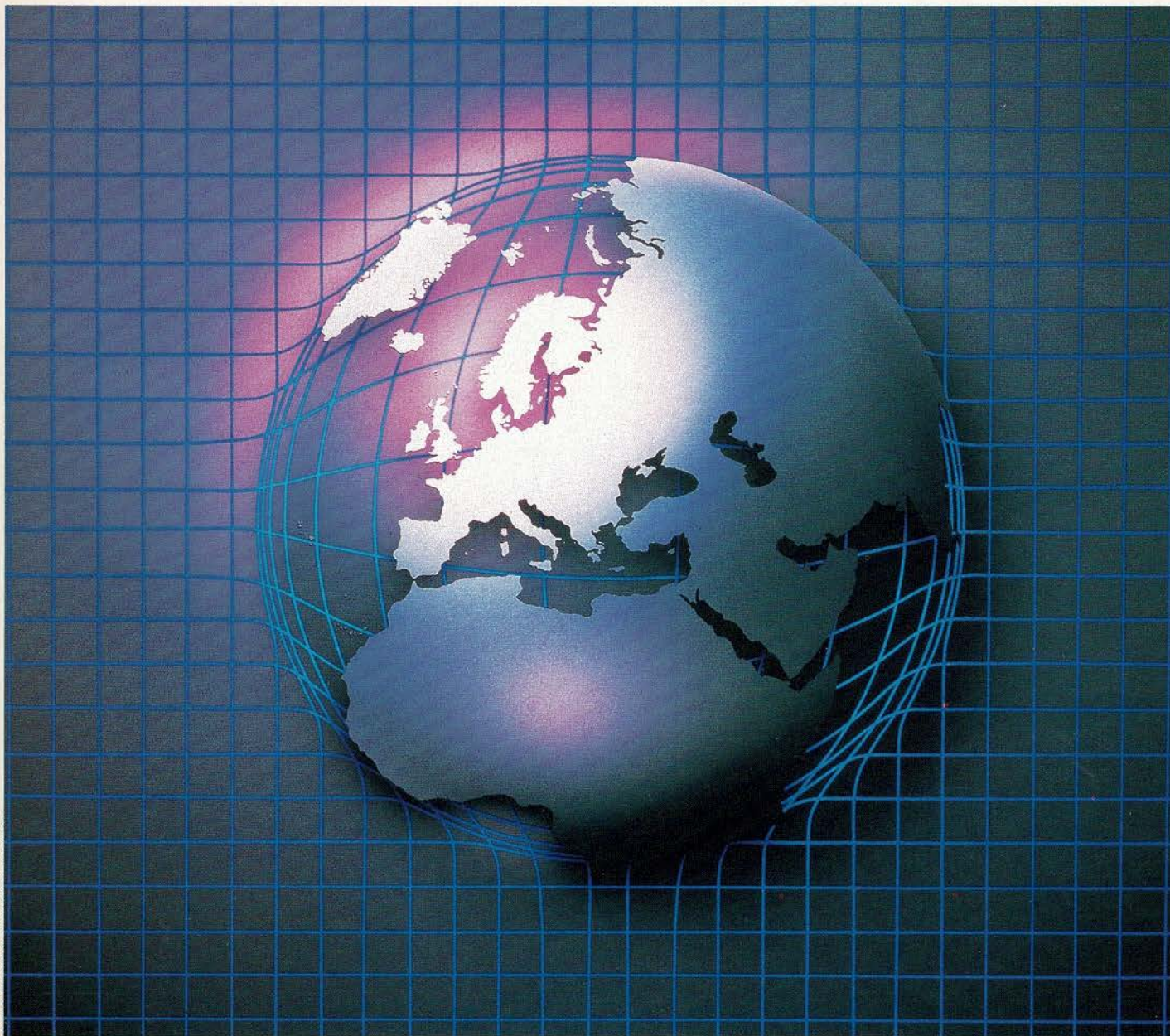

MERIDIAN

VOLUMUL I, NUMĂRUL 2

IMTEK IMAGINEERING/MASTERFILE

WASHINGTON – Trei parlamentari români (plus un preot) acuză /*National Endowment for Democracy* răspunde **ROMÂNIA** – Capra din steag **AFRICA DE SUD** – Omul și votul = Câștigătorul ia totul **U.R.S.S.** – Revăzînd Babilonul **ORIENTUL MIJLOCIU** – Arabii și Israelul după războiul din Golf **STATELE UNITE** – Promovări „pe puncte” în universitățile americane? **PLUS:** Izolarea României... Criza sistemului Versailles-Ialta... Naționalism, regionalism, exil... Eugen Ionescu în *Pléiade*... **Dr. Ion Iliescu și „bestialitățile canibalilor americani“!**

Arabii și Israelul după războiul din Golf

Dorin Tudoran de vorbă cu Daniel Pipes

Dorin Tudoran: *Se poate afirma că victoria re-purtată de aliați în Războiul din Golf crează noi posibilități pentru rezolvarea conflictului arabo-israelian?*

Daniel Pipes: Da, dar într-o mică măsură, întrucât, acum un an o astfel de șansă era ca și moartă. Or, invazia irakiană „a făcut din nou cărțile”, ca să spun așa. Probleme ce

au zăcut ani de zile neatrinse sînt reconsiderate acum într-o lumină nouă. Există însă și pericole. O preocupare prea mare față de arabi și Israel va distra atenția de la situația cu adevărat fluidă, dinamică din Irak, Kuweit și din restul zonei limitrofe Golfului Persic. În contrast cu conflictul arabo-israelian, cu rădăcinile sale adînci, contorsionata lui istorie diplomatică și vrajba legendară dintre cele două grupuri, confruntarea din Golful Persic este oarecum superficială, se menține la suprafață și nu atinge nici pe departe intensitatea emoțională a primului subiect. La ora actuală, acolo se află cele mai mari șanse, dar și cele mai mari pericole. Ar trebui să ne îndreptăm toată atenția asupra Golfului, și abia după ce s-a realizat o oarecare stabilitate, să revenim la conflictul arabo-israelian.

DT: *Pe ce poziție se află Organizația pentru Eliberarea Palestinei (OEP) la ora actuală?*

DP: După ce a pariat pe un cal ne-cîștigător, Yaser Arafat și-a pierdut sursa de finanțare pe care o constituiau visteriile Arabiei Saudite, ale Kuweitului și ale tuturor celorlalte state arabe, membre ale alianței anti-irakiene. (Ca și cînd n-ar fi suferit de ajuns, a pierdut și cele aproximativ 50 de milioane de dolari pe care le primea anual din partea Irakului). Situația se complică și mai mult

prin faptul că kuweitienii, care constituiau pentru palestinieni un fel de *El Dorado*, și-au pierdut aproape toate opulențele bogății de odinioară.

Cred că nu e nici o exagerare în a spune că alianța prost gîndită a OEP-ului cu Saddam a dus la pierderea personajului numărul doi din ierarhia organizației, Shalaf Khalaf (cunoscut și sub numele de Abu Iyad), care a fost asasinat. Khalaf era mîna care conducea din umbră organizația, în vreme ce Arafat o reprezenta public. A fost un om foarte dotat, a cărui dispariție va fi resimțită multă vreme. Un israelian mi-a spus odată că Shalaf Khalaf a fost sin-

Pot două state să coexiste în teritoriul mic dintre Marea Mediterană și riul Jordan, în condiții de pace și stabilitate? Răspunsul este că poate exista doar un Israel, doar o Palestină – nu amîndouă.

gurul lider palestinian pe care el l-ar fi dorit să fie de partea Israelului – fapt foarte semnificativ, dacă stai să te gîndești.

DT: *Dacă OEP este într-adevăr o organizație atît de slăbită, cum susții, cum se face că locuitorii din Gaza și Cisiordania cer mereu aprobarea lor înainte de a întreprinde orice acțiune proprie?*

DP: Dau dovadă de precauție, întrucît se știe că OEP și-a revenit de multe ori în trecut. Or, cine poate fi sigur că nu și va reveni și de data asta? Modul în care se desfășoară politica palestiniană este ca un joc periculos, în care participanții sînt suficient de abili încît să nu-și facă dușmani, dacă pot evita acest lucru.

DT: *În ultimii ani, OEP s-a aflat în fruntea eforturilor de stabilire a legăturilor cu Israelul; să însemne această slă-*

biciune că organizațiile extremiste vor cîștiga acum teren?

DP: Practic, toți rivalii lui Arafat – Abu Musa, George Habash, Abu Nidal, Ahmad Jibril, Nayif Hawatma, Sheikh Tamimi – adoptă o linie dură față de Israel. Doar cei care realmente trăiesc sub administrația israeliană (ca de pildă Faysal al-Husayni, Hanna Sanyura, Sari Nusayba) și-au manifestat, cît de cît, intenția de a coexista cu evreii.

DT: *Nu cumva slăbiciunea actuală a OEP-ului va dăuna șanselor de rezolvare a conflictului arabo-israelian?*

DP: Nu cred. Yaser Arafat nu este persoana cea mai indicată pentru a-i aborda pe israelieni și asta datorită profundeii neîncrederi – probabil justificată – pe care o nutresc față de el. Meritul deosebit al lui Arafat rezidă în faptul că a reușit să aducă soarta palestinienilor în atenția lumii; nu lui îi revine însă rolul de a proceda la reconcilierea cu Israelul.

DT: *Există condiții – mă refer la garanții din partea marilor puteri, frontiere, zone demilitarizate, restricții – impuse asupra suveranității, în cadrul cărora statul palestinian ar putea supraviețui și trăi într-o pace durabilă cu Israelul?*

DP: S-au depus eforturi considerabile cu scopul expres de a defini un stat palestinian de natură să nu pună în pericol Israelul. În concepția analistului militar israelian Ze'ev Schiff, acestui stat ar trebui să i se interzică desfășurarea propriilor trupe și sisteme armate, încheierea de alianțe militare, precum și staționarea de forțe militare străine pe teritoriul său sau producția de arme cu destinație războinică.¹ Răspunsul palestinienilor la aceste idei nu a fost prea încurajator, ca să nu spun mai mult. Arafat a declarat că va accepta asemenea limite doar în condițiile în care ele s-ar aplica în aceeași măsură și Israelului. Dar, chiar dacă palestinienii ar accepta restricțiile

respective, ele se vor dovedi inutile pînă la urmă, deoarece suveranitatea își are logica proprie, care ar conduce, inevitabil, la izbucnirea unei crize. Pot două state să coexiste în teritoriul mic dintre Marea Mediterană și riul Jordan, în condiții de pace și stabilitate? Răspunsul este că nu pot, așa cum a dovedit istoria ultimi-

lor șaptezeci de ani. Poate exista doar un Israel, doar o Palestină – nu amîndouă. Oricine gîndește altfel în această privință este fie naiv, fie duplicitar. Prin urmare, celor care se întreabă de ce trebuie să fie văduviți palestinienii de un stat al lor trebuie să li se răspundă: pur și simplu pentru că a le acorda lor un stat ar însemna să declanșezi un lanț de evenimente care ar duce fie la anihilarea lor, a palestinienilor, fie a Israelului.

DT: *Este componenta palestiniană-israeliană cheia rezolvării conflictului arabo-israelian?*

DP: În mod evident, nu.

DT: *De ce?*

DP: Din trei motive. În primul rînd, palestinienilor le lipsește puterea de a lua deciziile majore cu privire la război și pace. Apoi, neavînd resursele proprii unui guvern, tot ce pot face ei este să recurgă la provocări sau la terorism, și nimic mai mult. În mod concret, ei nu pot pune capăt unilateral conflictului, întrucît vor exista cel puțin cîteva state care-i vor ignora, ducînd mai departe lupta antisionistă.

Al doilea motiv ține de absența dorinței de a se împăca pe care o manifestă palestinienii; par marcați de lipsa acestei dorințe. Occidentalii, între care mă număr și eu, presupun că două popoare pot trăi împreună, dacă s-au creat condițiile corespunzătoare. Cum să-i descrii însă pe palestinieni, care condamnă pe oricine dorește să trăiască în pace cu Israelul, lipindu-i eticheta de colaboraționist și asumîndu-și dreptul de a-l ucide. Ei aplaudă nerozia săvîrșită de Saddam Hussein de-a fi invadat Kuweitul, mergînd pînă acolo încît să dea noilor lor născuți numele de Scud. În sondajele de opinie

și scraturile efectuate pînă acum, ei s-au situat, mereu, pe poziții total rupte de realitate. Trecerea timpului nu face decît să accentueze și mai mult extremismul acestui *zoon politikon* specific palestinian. Sincer să fiu, nu încetez să mă minunez în fața acestui profund mister.

În fine – al treilea motiv – să amințim conducerea slabă, prin tradiție, a palestinienilor. Cît privește liderii (muf-tiul Amin al-Husayni – în perioada interbelică, Ahmad Shuqayri – în anii '60 și Yaser Arafat – de atunci încolo) și organizațiile pe care le conduc au știut foarte bine cum să cîștige publicitate, dar le-a lipsit eficacitatea în atingerea obiectivelor lor. Recurgînd la o butadă, Abba Eban remarcă odată că palestinienii nu scapă niciodată ocazia de a scăpa o ocazie – și avea, desigur, dreptate. Din 1920, ei au refuzat șanse nenumărate, pe care însă au încercat să le recupereze mai tîrziu.

DT: *Dă-mi un exemplu...*

DP: Yaser Arafat a acceptat condiționat – abia peste decenii – rezoluția votată de Națiunile Unite în 1947, privitoare la partajarea Palestinei. O accep-

ta abia în 1988, dată la care pe israelieni nu-i mai interesa acest lucru – ca să nu mă exprim altfel... Sau, în acest an, el a indicat că ar fi dispus să stea de vorbă cu Israelul, fără nici un fel de condiții prealabile. Or, dacă asta ar fi constituit o știre senzațională în 1988, astăzi nimeni nu-i mai dă importanță.

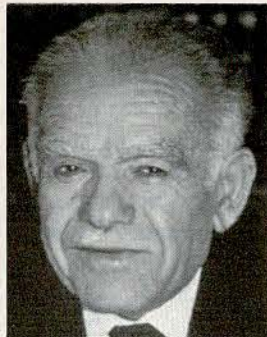
DT: *Au, totuși, statele arabe astăzi o șansă mai bună de rezolvare a conflictului?*

DP: Sigur că au, căci dispun de organisme ierarhice, structurate pentru a putea lua decizii – lucru care le lipsește organizațiilor palestinienilor. Principiul denumit prin *raison d'état* va feri statele de extremismul pozițiilor *pur et dur* adoptate de mișcările iredentiste. În plus, statele arabe nu au nevoie de o Palestină arabă – e un lux la care pot renunța.

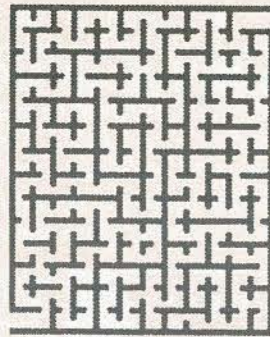
DT: *Guvernul Statelor Unite a adoptat, recent, „o abordare pe două planuri paralele” a conflictului arabo-israelian. Ce părere ai despre această modificare în poziția Washingtonului?*

DP: Sînt încîntat de ea. Să privim, o clipă, în trecut: eroica perioadă a diplomației în Orientul Mijlociu –

din anii lui Kissinger și ai administrației Carter – avea la bază premisa ținerii de negocieri între Israel și statele arabe. Apoi, datorită unor diverse motive – cum ar fi războiul dintre Iran și Irak, aberațiile ideologice, problemele de natură economică – statele arabe au ieșit din scenă, lăsîndu-se înlocuite de palestinieni. Începînd de prin 1985 pînă la invazia Kuweitului de către Irak, practic toate eforturile diplomatice din regiune s-au concentrat asupra OEP-ului și a Israelului. Aceste eforturi au fost sortite eșecului de la început, deoarece li se pretindeau israelienilor concesiile, fără a li se oferi nimic în schimb. Or, metoda „abordării pe două planuri” se ocupă de această problemă, întrucît nu se mulțumește să le ceară ceva israelienilor, ci le și oferă ceva în schimb. Se înțelege că trebuie să se facă o serie de

Yitzhak Shamir / Israel

Hosni Mubarak / Egipt

Regele Fahd / Arabia Saudită

Regele Hussein / Iordania

concesii palestinienilor, dar în schimbul acestor concesii se cuvine să dobîndească ceva de la statele arabe. Ceea ce poate face acest sistem paralel să funcționeze deosebit de bine este faptul că ceea ce cere Israelul de la statele arabe – în speță, recunoașterea și acceptarea identității sale naționale și de stat – este, în mare, exact ceea ce caută să obțină palestinienii de la Israel.

DT: Care ar putea fi cel de al doilea stat care să încheie pace cu Israelul?

DP: Israelul obișnuia să spună că acest stat va fi Libanul. Libanezii au dorit mult să pună capăt conflictului cu Israelul, dar le-a lipsit tăria de-a face acest lucru, în fața presiunilor furioase ale opiniei publice arabe. Pentru o clipă, în 1983, se părea că această pace se va încheia. Tratatul de pace dintre Egipt și Israel a fost semnat în 1979, apoi a urmat acordul libano-israelian, din mai 1983. El n-a durat însă nici măcar un an. Sub presiunea sirienilor, guvernul libanez a denunțat acordul.

DT: Ce concluzie se poate trage dintr-un asemenea eșec?

DP: Concluzia pe care o trag din acest episod este că, întrucît cel mai puternic stat arab a fost primul care a încheiat pacea cu Israelul, pacea va fi semnată acum de al doilea stat arab în ordinea puterii, ceea ce înseamnă că sînt excluse din această categorie state ca Iordania, Arabia Saudită, Kuweitul și însuși ipoteticul stat palestinian. Fiind nevoiți să excludem, momentan, și Irakul, rămînem cu Siria. Acesta este statul ce va face pace cu Israelul.

DT: Ar mai rămîne, totuși o întrebare în... calea acestui scenariu: este Hafez el-Assad interesat să încheie un tratat de pace cu Israelul?

DP: În prezent există două modele

de negocieri ale arabilor cu Israelul: modelul Sadat și modelul Arafat. Sadat a fost, în esență, sincer. Chiar dacă va fi nutrit unele sentimente machiavelice, vizînd o posibilă subminare a Israelului prin însuși faptul acceptării lui, el și-a schimbat însă politica și a încheiat pa-

Palestinienii aplaudă nerozia săvîrșită de Saddam Hussein de a fi invadat Kuweitul, mergînd pînă acolo încît să dea noilor lor născuți numele de Scud.

cea cu această țară. Dimpotrivă, Arafat a fost nesincer. El s-a folosit de procesul negocierilor ca scop în sine (în speță, ca să ridice un zid între Statele Unite și Israel) și niciodată nu și-a schimbat atitudinea față de Israel.

Eu cred că Asad e mult mai aproape de modelul Arafat, decît de cel Sadat – ceea ce mă face să privesc cu pesimism șansele încheierii unui acord de pace cu Israelul.

DT: Aș vrea să-mi explici mai pe larg sursele acestui pesimism. La urma urmelor, sînt mai multe asemănările dintre Asad și Sadat, decît între același Asad și Arafat. În primul rînd, e șef de stat și caută, în mod firesc, recîștigarea unor terenuri pierdute. De ce ne-am îndoi de sinceritatea lui?

DP: Din pricina sistemului politic intern al Siriei. Aici elementul esențial constă în faptul că Asad provine din sînul unei minorități disprețuite de restul populației – alawi. Este o chestiune spinoasă și foarte întortocheată, dar e de ajuns să spunem că un alawi aflat la

cîrma guvernului din Damasc e tot atît de greu de acceptat pentru majoritatea arabilor sunni cum ar fi dacă o persoană fără castă ar conduce India ori un evreu ar deveni țarul Rusiei. Această opoziție pune imense presiuni asupra regimului Asad de a găsi mecanisme prin care să se apropie de majoritatea arabă a sunnilor. S-au încercat diverse metode – acceptarea unui anumit grad de capitalism, recrutarea unor sunni în posturi înalte din cadrul guvernului și antisionismul. Deși nu pot verifica lucrul acesta în cazul Siriei, întrucît este o societate închisă, am impresia că orice încercare de opoziție față de Israel atrage sprijinul arabilor din Siria, și asta în mare măsură pentru că sirienii consideră Palestina drept teritoriu care ar trebui să aparțină de drept țării lor.

Așa stînd lucrurile, Asad va fi foarte atent să nu renunțe la atitudinea antisionistă, întrucît de îndată ce a renunțat la ea s-ar putea trezi că și-a pierdut temeiul rămîinerii la putere. Or, el nu manifestă intenția de a pierde acest instrument al puterii. Sigur că da, este jenant faptul că Înălțimile Golan se află sub ocupație israeliană de 24 de ani – mai ales dacă ținem cont că Asad era ministrul apărării la data cînd au fost pierdute aceste teritorii. Numai că, s-ar putea ca, din punctul lui de vedere, să nu aibă rost a încerca să le recîștige. Inversînd termenii, s-ar putea spune că lui Asad îi prinde bine să mai primească – din cînd în cînd – cite un bobîrnac peste nas din partea Israelului.

DT: Nu este, totuși, o explicație cam... complicată?

DP: Recunosc că este cam complicată; ba chiar s-ar putea să nu am dreptate. De aceea și sprijin eforturile de a-l aduce pe Asad în cadrul procesului de negocieri

Hafez el-Assad / Siria

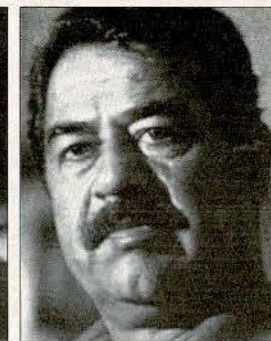
Regele Al-Sabah / Kuweit

Akbar Rafsanjani / Iran

Yaser Arafat / PLO

Saddam Hussein / Irak

cu Israelul. Prea multe speranțe, însă, nu am.

DT: Ce schimbări ar trebui să se producă, pentru ca liderul sirian să fie gata să încheie pacea cu Israelul?

DP: Ar fi nevoie de un conducător... sunni. Fiind un alawi, Asad e foarte suspect în ochii arabilor, deoarece comunitatea lui a fost, de-a lungul istoriei, indiferentă, ba în cazul sionismului s-a manifestat chiar pozitiv. De pildă, șase fruntași alawi, printre care probabil și bunicul lui Asad, Sulayman, au semnat o petiție adresată lui Léon Blum, în iunie 1936...

DT: ...Prin care și exprimau solidaritatea cu sioniștii din Palestina.

DP: Exact – „Evreii aceia cumsecade au adus civilizație și pace musulmanilor arabi, împărțind peste tot în Palestina aur și prosperitate, fără să facă vreun rău cuiva sau să ia ceva cu forța”.

O asemenea „rușine” nu se spală cu una cu două! De aceea, acum Asad trebuie să fie mai catolic decît papa și mai sunni decît sunnii!

Iată de ce cred că un conducător sunni la cîrma statului sirian ar avea o gamă mai mare de opțiuni politice. Cu asta nu spun că, în cazul existenței unui sunni la conducerea Siriei, aș putea prezice încheierea păcii cu Israelul, deși unui astfel de conducător, repet, i-ar fi mai ușor să se angajeze într-o asemenea acțiune.

DT: Ce crezi despre libanezi? Ar fi ei gata să plătească prețul, dacă Damascul va încheia un acord cu Israelul?

DP: N-aș spune că între cele două state există vreo legătură care să conducă la o asemenea reacție. De la izbucnirea războiului civil din Liban, în 1975, guvernul sirian și-a consolidat și sporit dominația asupra acestei țări nefericite. Nici o putere din afara zonei nu es-

te pregătită, la această oră, să se ia de piept cu Siria. (Trei puteri – Franța, Statele Unite și Israelul – au încercat să facă acest lucru și au dat greș; tustrele.) Cît despre libanezi, aceștia vor rămîne multă vreme prea divizați, pentru a putea alunga forțele siriene de pe teritoriul lor. Și ast-

Metoda „abordării pe două planuri” nu se mulțumește să le ceară ceva israelienilor, ci le și oferă ceva în schimb.

fel, sirienii vor stăpîni cea mai mare parte a Libanului, indiferent de relațiile lor cu Israelul.

DT: Hai să ne oprim o clipă și la regele Iordaniei. În ce situație se află Hussein? S-a consolidat, cumva, poziția sa internă, acum, după ce pare a fi cîștigat sprijinul entuziast al supușilor săi?

DP: Se vehiculează la ora actuală ideea potrivit căreia regele Hussein este în măsură să exporte noua sa popularitate în rîndurile palestinienilor, pentru a-l îndepărta pe Arafat și a deveni noul reprezentant al palestinienilor. Faptul mi se pare neverosimil.

DT: De ce?

DP: Mai întii, datorită îndelungatei istorii a tensiunilor dintre iordanieni și palestinieni. Apoi, datorită distrugerii de către Iordania – în 1970 – a puterii OEP-ului. În sfîrșit, problema Cisiordaniei – teritoriu asupra căruia Iordania își reclamă dreptul la jurisdicție. Pe de altă parte, sigur, nechibzuita aliere a suveranului hașemit cu Saddam Hussein l-a cos-

tat surprinzător de puțin, pe plan politic. Deși supărate foc pe el, atît autoritățile de la Ierusalim cît și cele de la Washington realizează că au nevoie de el, pentru că orice alte alternative sînt cu mult mai rele, iar conducătorii din Riyad și Cairo vor proceda – probabil, curînd – în mod similar.

DT: Cum îți apare – pe termen lung – problema identității Iordaniei? Se poate pune semnul egalității între demografie și... destin? E sortită, cumva, Iordania să fie condusă de palestinieni?

DP: Identitatea neclară a Iordaniei a devenit din nou o problemă majoră în timpul crizei din Kuweit. Un avocat înstărit, al cărui birou se află în apropierea Palatului Regal din Aman, a declarat următoarele – toamna trecută – unui reporter: „Niciodată nu m-am simțit iordanian – dar niciodată.” În mod similar, un șofer de autocamion a mărturisit: „Sînt gata să jertfesc orice pentru Saddam, orice! Chiar și Iordania”.

Asemenea sentimente sînt tipice pentru felul de a gîndi al majorității palestinienilor. Ele ridică serioase semne de întrebare cu privire la viitorul țării pe termen îndelungat. Recunoscînd aceste tensiuni, prințul moștenitor, Hassan, a anunțat în noiembrie anul trecut (într-o declarație foarte neobișnuită pentru o persoană de talia lui) că, citez, „mica noastră țară, de numai trei milioane și jumătate de locuitori, este pe punctul de a dispărea”.⁴ Chiar dacă dispariția nu pare verosimilă la ora actuală, țara aceasta, asemenea Israelului, se află în pericol, atîta timp cît un grup apreciabil de voci îi contestă natura esențială, întemeiată în speță pe tronul monarhilor hașemiți.

DT: Să presupunem că palestinienii vor cuceri Iordania... Va deveni

aceasta un stat palestinian? Va fi rezolvată problema palestiniană așa cum dorește... Ariel Sharon?

DP: Ar fi un stat palestinian, dar nu cel adevărat. OEP ar cuceri bucuroasă Iordania – gîndește-te numai cît ar spori puterea sa, dacă ar stăpîni un teritoriu învecinat cu Israelul – dar nu s-ar mulțumi niciodată doar cu acest teritoriu. Conducătorii palestinieni nu sînt deloc flexibili, în această privință. Shalaf Khalaf a afirmat la sfîrșitul anului 1990 că „nu există nici o alternativă de stabilire a statului nostru independent în afara hotarelor Palestinei... Nu vom accepta nici o soluție de stabilire a statului nostru în afara Palestinei”.⁵

Realizîndu-se, scenariul dlui. Sharon ar spori puterea palestinienilor, dar nu ar rezolva problema palestiniană.

DT: *S-a înregistrat, în ultimul timp, vreo schimbare în atitudinea Arabiei Saudite, a Kuweitului și a altor regate conduse de șeici din zona Golfului față de OEP?*

DP: Da, și încă una foarte mare. Să luăm cazul saudiților. Decenii de-a rîndul, publiciștii lor l-au ridicat în slăvi pe Yaser Arafat, dar invadarea Kuweitului de către Irak i-a determinat să dea glas adevăratelor lor sentimente, care n-au fost deloc calde. Bandar bin Sultan, ambasadorul saudit la Washington, l-a numit pe Arafat „saltimbancul acela”⁶, un epitet, totuși, destul de blînd, în comparație cu cele folosite în articolele din presă, care-i descriau pe conducătorii OEP-ului drept „lupi hămesîți” și „teroriști”.⁷

Sentimentul că au fost trădați este foarte puternic la saudiți și tare mă tem că va persista pentru mulți ani de-acum încolo.

Nu numai OEP-ul ca organizație s-a umplut de ocară, ci și palestinienii ca popor au devenit, dintr-o dată, *personae non gratae*. Cazurile de linșări ale palestinienilor în Kuweit și violența îndreptată împotriva lor de grupuri constituite ad-hoc care și-au propus să-i pedepsească după propriile metode pe acești colaboraționiști sînt doar manifestări extreme ale unui foarte răspîndit și foarte profund sentiment de minie împotriva lor.

În același timp, războiul a creat un sentiment de comuniune al arabilor cu

Israelul – sentiment nemaiîntîlnit pînă acum. Probabil cel mai elocvent exemplu în această privință l-au constituit reportajele transmise de CNN – relatări despre atacurile cu proiectile de tipul SCUD asupra Israelului și a Arabiei Saudite, în cadrul cărora prezentatorii

În prezent există două modele de negocieri ale arabilor cu Israelul: modelul Sadat și modelul Arafat. Eu cred că Asad e mult mai aproape de modelul Arafat.

alternau depeșele primite cînd dintr-o țară, cînd din cealaltă. Dintr-o dată, arabii din Golf au înțeles ce înseamnă să te afli în bătaia tunurilor unui conducător arab agresiv.

Cu toate acestea, arabii din Golf se grăbesc să repete, ca și mai înainte, că sprijină cauza palestiniană, deși toată lumea își dă seama că aceste cuvînte sînt spuse doar de formă.

DT: *Au vreo importanță aceste modificări de poziție?*

DP: Într-o oarecare măsură, da. Arabii din Golf nu vor avea niciodată o influență decisivă asupra conflictului cu Israelul, dar ei dispun de mijloace materiale și, negreșit, contribuie la crearea consensului arab.

DT: *Care este situația Egiptului? Care este importanța acestei țări în destinul zonei?*

DP: În funcție de interesele sale, conducerea egipteană a avut și continuă să aibă șansa unică de a intra sau de a ieși din conflictul cu Israelul. Regele Faruk a intrat și apoi a ieșit din acest conflict. Gamal Abdel Nasser a implicat profund Egiptul în acest conflict. Anwar el-Sadat a procedat invers, mergînd spre dezangajare, iar Hosni Mubarak s-a mulțumit să stea pe... tușă. Nu întrevăd posibilitatea ca vreun conducător egiptean să meargă pe urmele lui Nasser și să angreneze din nou țara în război, pentru simplul motiv că pînă acum o atare acțiune le-a adus foarte puține foloase egiptenilor și i-a costat enorm de mult pe plan economic; și uman – prin pierderea atîtor vieți.

Dacă analiza mea nu este eronată,

atunci Egiptul va rămîne, în esență, neangajat. Mubarak a tras o concluzie foarte corectă. Și anume: atenția trebuie îndreptată asupra problemelor interne ale țării, probleme de care a și început să se ocupe de o manieră vrednică de toată lauda. Asta s-ar putea să-l facă ținta ironiilor celor care-l vor numi, poate, „Califul” Egiptului... Dar chiar de asta are nevoie țara sa: de un calif.

DT: *Daniel Pipes, în finalul acestei discuții – pentru care îți mulțumesc în numele cititorilor revistei noastre – aș dori să te întreb ce crezi despre impactul acestor situații, modificări de atitudini, evoluții, etc., asupra României?*

DP: Dorin Tudoran, mi se pare că Bucureștiul începe să renunțe la vechea idee potrivit căreia înființarea unui stat palestinian ar fi absolut necesară pentru rezolvarea conflictului arabo-israelian și apoi a problemelor generale cu care se confruntă Orientul Mijlociu. Dacă, într-adevăr, se produce această modificare în poziția Bucureștiului, ea se cuvine salutăată cu toată căldura.

Pe de altă parte – pe un plan mai general, vreau să spun – continuarea climatului de aproape totală absorbire a virfurilor politicii americane în problemele Orientului Mijlociu are darul de a reduce, în mod inevitabil, atenția Washingtonului asupra altor regiuni de pe glob – mai ales Europa Centrală și de Est.

Astfel, românii plătesc – într-o anumită măsură – pentru fascinația Washingtonului față de Orientul Mijlociu.

*Washington – Philadelphia,
iunie 1991*

DANIEL PIPES – Philadelphia, SUA –
Analist politic, director,
Foreign Policy Research Institute

¹ Ze'ev Schiff, *Security for Peace: Israel's Minimal Security Requirements in Negotiations with the Palestinians* (Washington, D.C.; Washington Institute for New East Policy, 1989), p. 94-95

² Documentul nr. 3547, purtînd data de 15 iunie 1936, Ministère des Affaires Étrangères

³ Citat de Joel Brinkley în articolul „Divided Loyalties”, apărut în *The New York Times Magazine* din 16 decembrie 1990, p. 76 și p. 101

⁴ Hassan bin Talal, „Does the World Want Jordan to Vanish?”, *The Christian Science Monitor*, 29 noiembrie 1990

⁵ Shalaf Khalaf, *Sawr ash-Sha'b*, 29 decembrie 1990

⁶ *The New York Times*, 27 februarie 1991